

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
I RESTAURATORSKICH**

Ambona z kościoła filialnego p.w. św. Trójcy w Działawicach, początek XX wieku.

Autor programu
mgr Aleksandra Krajewska-Łapiak

Wrocław, 27.03.2024
miejsowość i data

DZIEŁO KONSERWATORSKIE I DOKUMENTACJA CHRONIONE PRAWEM AUTORSKIM

SPIS TREŚCI DOKUMENTACJI PRAC KONSERWATORSKICH

I RESTAURATORSKICH

1.0. KARTA IDENTYFIKACYJNA ZABYTKU I DOKUMENTACJI.....	3
2.0. ZAGADNIENIA HISTORYCZNE	5
3.0. OPIS, ANALIZA FORMY, FUNKCJI I TREŚCI.....	5
4.0. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ	5
5.0. CEL ORAZ ZAŁOŻENIA KONSERWACJI I RESTAURACJI – PROJEKT KONSERWATORSKI.....	6
6.0. PROGRAM PRAC	6

RZEŻBA DREWNIANAPOLICHROMOWANA

1.0. KARTA IDENTYFIKACYJNA ZABYTKU I DOKUMENTACJI

B/2168/3

NR REJESTRU ZABYTKÓW

1.1. DANE PRZED ROZPOCZĘCIEM PRAC

RODZAJ **ambona drewniana, polichromowana, złotona**

TEMAT **brak**

AUTOR, WARSZTAT, SZKOŁA **warsztat śląski**

SYGNATURA **brak**

INSKRYPCJE **brak**

DATOWANIE **początek XX wieku** POCHODZENIE **nieznane**

MIEJSCE PRZECHOWYWANIA **kościół filialny pod wezwaniem św. Trójcy w Działawicach, 56-513 Działawice**

WŁAŚCICIEL / UŻYTKOWNIK **parafia Rzymskokatolicka pod wezwaniem św. Mateusza Ewangelisty w Droftowicach, reprezentowana przez księdza proboszcza Macieja Dudka**

TECHNIKA **drewno polichromowane, złoczone**

WCZEŚNIEJSZE KONSERWACJE (LUB RENOWACJE): **TAK**

DATY WYKONANIA **nieznane**

WCZEŚNIEJSZE DOKUMENTACJE: **NIE**

1.3. DANE O REALIZACJI KONSERWATORSKIEJ

INWESTOR I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA parafia Rzymskokatolicka pod wezwaniem św. Mateusza Ewangelisty w Drołtowicach, reprezentowana przez księdza proboszcza Macieja Dudka

ZLECENIODAWCA parafia Rzymskokatolicka pod wezwaniem św. Mateusza Ewangelisty w Drołtowicach, reprezentowana przez księdza proboszcza Macieja Dudka

WYKONAWCY PRAC

mgr Aleksandra Krajewska-Łapiak

KIEROWNIK

mgr Aleksandra Krajewska-Łapiak

2.0. ZAGADNIENIA HISTORYCZNE

Kościół filialny św. Trójcy w Dzieszławicach zbudowany został w latach 1667-70. Jednak pierwsze wzmianki o wcześniejszej świątyni pochodzą z 1376 r. Jednonawowa, orientowana budowla wzniesiona jest z drewna na podmurówce ceglanej. Trójbocznie zakończone prezbiterium stanowi całość z nawą i pokryte jest pozornym sklepieniem drewnianym. Od zachodu do świątyni przylega kwadratowa wieża. Wewnątrz znajduje się m.in. drewniany, barokowy ołtarz (początek XVIII stulecia), drewniana tablica erekcyjna pochodząca prawdopodobnie z 1492 r¹., oraz ambona z początku XX wieku.

3.0. OPIS, ANALIZA FORMY, FUNKCJI I TREŚCI

Ambona przyścienna, bez baldachimu. Mównica w formie walca została ozdobiona w górnej i dolnej części stylizowanymi wolutami. Górna i dolna woluta szare, następnie ciemnobrązowe. Dekoracyjna snycerka wewnątrz woluty niebiesko-czerwona, następnie wałek pokryty brązą. Cylinder mównicy jasnobezowy, dekorowany na dole niebieską, a na górze czerwoną bordiurą. Wejście po schodkach zdobione dwoma płycinami, kolejno z czerwoną i niebieską polichromią. Kolorystyka obiektu prawdopodobnie odbiega od pierwotnej.

4.0. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Ogólny stan zachowania obiektu dobry. Można zaobserwować otarcia i ubytki drewna, powstałe głównie na skutek uszkodzeń mechanicznych (w większości dziury po pinezkach, którymi przypinano do ambony dekoracyjne tkaniny). W niewielu miejscach widoczne ubytki spowodowane działalnością owadów. Niepolichromowane drewno wewnątrz ambony i na schodach mocno zabrudzone, widoczne zachłapania farbą.

Nieliczne ubytki warstwy malarskiej pokrywają się z wyżej wspomnianymi uszkodzeniami mechanicznymi podłoża. Obecna polichromia jest prawdopodobnie wtórna i różni się od oryginalnej warstwy malarskiej (która mogła nawiązywać do kolorystyki ołtarza głównego).

Możliwe, że pod warstwą brązy znajduje się warstwa złocień, jednak jej stan zachowania można będzie określić dokładniej w trakcie prac, po wykonaniu większych odkrywek stratygraficznych.

5.0. CEL ORAZ ZAŁOŻENIA KONSERWACJI I RESTAURACJI – PROJEKT

KONSERWATORSKI

¹ https://polska-org.pl/515207,Dzieszlawice,Kosciol_Trojcy_Swietej.html dostęp dnia 27.03.2024

Głównym celem konserwacji jest przywrócenie pierwotnej artystycznej i estetycznej wartości obiektu poprzez usunięcie zabrudzeń powierzchniowych, warstw wtórnych oraz uzupełnienie ubytków podłoża, warstwy malarskiej i złoceń/ Założeniem prac konserwatorskich jest także zabezpieczenie obiektu przed dalszymi zniszczeniami.

6.0. PROGRAM PRAC

.....

1. Wykonanie wstępnej dokumentacji konserwatorskiej i fotograficznej przed rozpoczęciem konserwacji i restauracji.
2. Ustawienie rusztowania koniecznego do przeprowadzenia konserwacji na miejscu.
3. Przeprowadzenie badań odkrywkowych w poszczególnych partiach polichromii w celu ustalenia stratygrafii warstw i pierwotnej kolorystyki obiektu.
4. Wstępne oczyszczenie z zabrudzeń powierzchniowych (mechaniczne – odkurzacz, pędzle).
5. Dokładne oczyszczenie z zabrudzeń powierzchniowych (chemiczne – Skansol, Tirolak zmywane acetonem lub benzyną lakową; żele i pasty zmiękczające; mechanicznie – skalpele).
6. Usunięcie warstw wtórnych po ustaleniu pierwotnej kolorystyki na początku prac konserwatorskich (chemiczne, mechaniczne jak wyżej).
7. Zabezpieczenie obiektu przed dalszą działalnością owadów poprzez zastosowanie środka Per-xil lub równorzędnego.
8. Próby odporności poszczególnych elementów na rozpuszczalniki używane w trakcie impregnacji.
9. Impregnacja poszczególnych elementów obiektu (poprzez pędzlowanie) przy użyciu ok. 7% preparatu Hekol I-50 w acetonie i ksylenie lub środka równorzędnego.
10. Reparacje stolarskie pęknięć i rozklejeń (klej winylowy Rakoll 15 firmy Henkel).
11. Uzupełnienie ubytków drewna sezonowanym drewnem sosnowym oraz żywicą epoksydową Araldit SV/HV.
12. Uzupełnienie i opracowanie ubytków zaprawy (wodorozcieńczalna, akrylowa szpachla do drewna firmy Tikkurila).
13. Doczyszczanie elementów złożonych (chemicznie i mechanicznie jak wyżej).
14. Nałożenie warstw izolacyjnych oraz podkładów do uzupełnienia powierzchni złożonych zgodnie z oryginałem.
15. Wykonanie uzupełnień elementów złożonych zgodnie z techniką odsłoniętego oryginału.
16. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej (farby akrylowe firmy Talens lub równorzędne).

17. Zabezpieczenie powierzchni obiektu werniksem końcowym (werniks akrylowy firmy Talens).

18. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej poszczególnych elementów ambony po konserwacji i restauracji.

19. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej po zakończeniu prac.

Fot. 1: Uszkodzenia mechaniczne warstwy malarskiej oraz drewna. Fot. Aleksandra Krajewska-Łapiak.

Fot. 2: Uszkodzenia drewna powstałe na skutek działalności owadów. Fot. Aleksandra Krajewska-Łapiak.

Ł

Fot. 3-4: Ślady pierwotnej warstwy malarskiej, być może nawiązującej do kolorystyki ołtarza głównego. Fot. Aleksandra Krajewska-Łapiak

Aleksandra Krajewska-Łapiak